

Ny rapport avslöjar stora skillnader i hälsa mellan olika befolkningsgrupper i Sverige

Aldrig har medellivslängden i Sverige varit så hög som den är nu, trots det finns det stora klyftor inom landet i hälsa mellan olika befolkningsgrupper. Det visar en ny rapport från Järvaveckan Research som har jämfört hälsoutfall hos olika befolkningsgrupper boende i Sverige, med särskilt fokus på personer med bakgrund i Afrika och Asien. Samtidigt som personer med utrikes bakgrund i vissa avseenden har bättre hälsa än personer med svensk bakgrund är det bland annat fler som drabbas av hjärtinfarkt. Rapporten, som är framtagen med stöd av Socialstyrelsen, visar dessutom en betydligt högre spädbarnsdödlighet för svensksomalier, svenskeritraner och svensksyrier i jämförelse med genomsnittet i riket.

Sverige är idag ett mångfaldigt land där cirka 20 procent av befolkningen är född utomlands. Ändå är kunskapsunderlaget kring hälsoläget hos specifika grupper med utrikes bakgrund mycket begränsat. Därför har Järvaveckan Research, med stöd av Socialstyrelsen, genomfört en unik datainsamling med fokus på hälsoskillnader hos personer med bakgrund i Asien, med särskilt fokus på svenskirakier, svenskiranier samt svensksyrier, och Afrika, med särskilt fokus på svensksomalier, svenskeritraner samt svensketiopier. Personer med bakgrund i dessa sex länder utgör mer än hälften av alla boende i Sverige som är födda i länder utanför Europa.

- I Sverige har alla rätt till samma vård, ändå finns det strukturella förhållanden som resulterar i systematiska hälsoskillnader mellan befolkningsgrupper. Vi ser i rapporten att vissa grupper löper högre risk att drabbas av ohälsa och sjukdom än andra. Mer behöver göras för att förstå vad som ligger till grund för skillnaderna så att vi kan skapa ett mer rättvist samhälle där alla har möjlighet att leva ett friskt liv, säger Ahmed Abdirahman, vd och grundare Järvaveckan.

Lägre dödlighet, men högre spädbarnsdödlighet

Rapporten visar bland annat att personer med bakgrund i Asien och Afrika generellt har en lägre dödlighet än personer med svensk bakgrund. Det innebär att antal dödsfall per 100 000 invånare är fler i gruppen med bakgrund i Sverige i jämförelse med grupper med utrikes bakgrund. Samtidigt är spädbarnsdödligheten för barn som föds i Sverige till föräldrar med bakgrund i Somalia, Eritrea, Syrien och Irak betydligt högre jämfört med barn som föds till föräldrar med svensk bakgrund. Inom gruppen svenskar med bakgrund i Somalia är spädbarnsdödligheten mer än dubbelt så hög jämfört med den totala befolkningen (4,6 döda barn per 1000 födsel vilket kan jämföras med riksnittet på 2,2). Det innebär att spädbarnsdödligheten för de med bakgrund i Somalia idag är på ungefär samma nivåer som genomsnittet i Sverige var på 90-talet.

Färre diagnoser av depression och ADHD bland personer med utrikes bakgrund

Undersökningen visar även att diagnoser av ADHD och depression är betydligt mindre vanligt bland de flesta befolkningsgrupper med bakgrund i Asien och Afrika än för personer med svensk bakgrund. När det gäller depression och ångest sticker däremot gruppen svenskiranier ut med högst andel personer som vårdas.

Cancer, hjärtinfarkt och stroke

Antal insjuknade i cancer per 100 000 invånare är lägre för personer med bakgrund i Asien och Afrika i jämförelse med personer som har bakgrund i Sverige. Exempelvis är det mycket mindre vanligt att svensksomaliska kvinnor insjuknar och dör i bröstcancer än kvinnor i den totala befolkningen. För vissa cancerformer, så som lungcancer, är det emellertid vanligare att insjukna och dö bland män från Irak och Syrien än i den totala befolkningen.

Förekomsten av hjärtinfarkt är i regel högre bland befolkningsgrupperna med bakgrund i Asien och Afrika. Män med syrisk bakgrund är särskilt drabbade, med dubbelt så många som vårdas för hjärtinfarkt jämfört med genomsnittet i Sverige. Förekomsten av stroke bland gruppen män med bakgrund från Afrika är vanligare än för män med bakgrund i Sverige, och dubbelt så vanligt jämfört med kvinnor med bakgrund från Afrika. Däremot jämnas skillnaden mellan män och kvinnor ut när man tittar på befolkningsgrupperna från Asien. Kvinnor med syrisk bakgrund sticker ut, där antalet kvinnor som vårdats för stroke är betydligt fler än för männen i samma befolkningsgrupp och även över genomsnittet för män med bakgrund i Sverige.

Dödligt våld

Rapporten undersöker även dödligt våld som underliggande dödsorsak. För samtliga befolkningsgrupper med bakgrund i Afrika är den mer än tre gånger så vanlig som för befolkningen som helhet. Särskilt utsatta är män med bakgrund i Eritrea: 25 döda per 100 000 invånare, motsvarande siffra för riket som är 2. Det dödliga våldet utmärker sig även i högre utsträckning bland personer med bakgrund i Irak och Iran jämfört med hela befolkningen.

- I rapporten har vi tittat på bakgrund för att förstå skillnaderna i hälsa mellan olika grupper, men det betyder inte att bakgrund är orsaken. Vad vi däremot ser tydligt i tidigare rapporter från Järvaveckan Research är att dessa grupper är kraftigt överrepresenterade i socioekonomisk utsatthet – en faktor som onekligen påverkar hälsa. Om vi ska nå verklig förändring och skapa en mer jämlik hälsa måste vi angripa grundproblemet, nämligen ojämlikheten i livsvillkor, där utbildning, sysselsättning och inkomst spelar en avgörande roll, avslutar Ahmed Abdirahman, vd och grundare Järvaveckan.

För mer information, kontakta:

Ahmed Abdirahman, grundare och vd för Järvaveckan
Ahmed.Abdirahman@jarvaveckan.se
+46 73 907 75 09

Mer om rapporten

Järvaveckan Research fördjupar insikter genom att ta fram ny fakta och ger utrymme åt de röster och perspektiv som traditionellt förbises. Undersökningen bygger på data från SCB och Socialstyrelsen för att ge en aktuell bild av hälsoläget i Sverige. Målet med rapporten är att skapa ett kunskapsunderlag för vidare studier av riskfaktorer och hälsofrämjande beteenden, och som kan ge värdefulla insikter till beslutsfattare, sjukvårdspersonal och alla som arbetar för en mer jämlik hälsa och vård.

I rapporten definieras "utrikes bakgrund" som personer som antingen är födda i utlandet eller har en eller båda föräldrar födda utanför Sverige. "Bakgrund i Sverige" avser individer som är födda i Sverige med båda föräldrarna födda i landet.

Ta del av hela rapporten och detaljerad statistik här: <https://jarvaveckan.se/research/>